

OBSAH

PŘEDMLUVA (Vladimír Maršík)	5
SLOVO ČTENÁŘI (Autoři)	11

ANTIKA (Radislav Hošek) 15

Od rodové společnosti k zániku třídního městského státu 17

Mýtus, společnost a příroda 17

Charakter řecké vědy 25

Obecné povědomí 27

Lékařská věda a světový názor 28

Věda, jedinec a stát 30

Homér — učitel Řecka 32

Hésiodos — první básník Evropy 35

Orfeus a orfikové 38

Pýthagorás — muž činu a vědy 41

Hérakleitos: Panta rhei! Vše plyne! 47

Démokritos — svět atomů 51

Platón — otec idealismu 56

Aristotelés — univerzální filozof starověku 61

Helénistický a římský svět 68

Řekové a Orient 68

Řecko a Řím 69

Řecké filozofické postupy 70

Antická věda a křesťanství 74

Epikúros — dovršitel atomismu 76

Poseidónios — oživitel kosmu 79

Marcus Tullius Cicero — moralista a humanista 86

Třetí největší Říman — Varro 94

Plinius Starší — římský přírodovědec 97

Plótinus — člověk antiky, či středověku? 105

STŘEDOVĚK (Jaroslav Kudrna) 113

Společnost a kultura mezi antikou a renesancí 113

Aurelius Augustinus — tvůrce křesťanského obrazu světa 129

Averroes a středověký materialismus 133

Tomáš Akvinský — dovršitel scholastiky	136
Dante Alighieri — básník a myslitel	139
Marsilius z Padovy — obhájce státní moci	146
Francesco Petrarca — kníže humanistických básníků	151
Mistr Jan Hus — reformátor a bojovník	156
Petr Chelčický — popření moci a společenské hierarchie	162
Mikuláš Kusánský — filozof mezi středověkem a renesancí	167

P O Č Á T K Y N O V O D O B Ě H O
E V R O P S K Ě H O M Y Š L E N Í
A „N O V Ě V Ě D Y“ (Petr Horák) 173

Společenskopolitický základ (Petr Horák)	174
Umělci, učenci a vědci (Petr Horák)	179
Renesance a reformace (Petr Horák)	182
Nová věda (Petr Horák)	190
Marsilio Ficino a florentský novoplatónismus (Jaroslav Kudrna)	201
Leonardo da Vinci — génius umění a vědy (Jaroslav Kudrna)	208
Niccolò Michiavelli — teoretik renesanční politiky (Jaroslav Kudrna)	211
Erasmus Rotterdamský — program tolerance (Jaroslav Kudrna)	216
Martin Luther — mozek a síla německé reformace (Jaroslav Kudrna)	222
Mikuláš Kopernik a nové uspořádání vesmíru (Petr Horák)	229
Thomas More a zrod utopie (Petr Horák)	240
Theophrastus Paracelsus — pokus o spojení vědy a magie (Jaroslav Kudrna)	247
Michel de Montaigne — hořkost sebepoznání (Jaroslav Kudrna)	254
Giordano Bruno — rozbití uzavřeného světa (Petr Horák)	261
Francis Bacon neboli velké obnovení věd (Petr Horák)	268
Johannes Kepler — nová astronomie (Petr Horák)	274
Galileo Galilei a matematickoexperimentální věda (Petr Horák)	281
Hugo de Groot (Grotius) — teorie přirozeného práva (Petr Horák)	290
Jan Ámos Komenský — výchovou a pansofií k všenápravě (Jaroslav Kudrna)	294
René Descartes — pochybováním k jistotě metody a vědění (Petr Horák)	302
Thomas Hobbes a suverenita státní moci (Jaroslav Kudrna)	309
Baruch Spinoza — zakladatel vědecké etiky (Jaroslav Kudrna)	315

- Isaac Newton — systém nové vědy (Petr Horák) 337
 Wilhelm Leibniz — poslední polyhistor (Jaroslav Kudrna) 342
 Pierre Bayle — univerzální kritik své doby (Jaroslav Kudrna) 346
 Gian Battista Vico — dějiny jako vývojový proces
 (Jaroslav Kudrna) 351
 Voltaire — vláda osvíceného rozumu (Petr Horák) 356
 Julien Offray de La Mettrie — tvůrce francouzského materialismu
 (Petr Horák) 365
 Jean-Jacques Rousseau — nová senzibilita
 (Petr Horák) 370
 Paul Henri Dietrich d'Holbach — materialismus a ateismus osvícenství
 (Petr Horák) 377
 Adam Smith — ekonomie jako věda (Petr Horák) 384
 Immanuel Kant — kritická filozofie (Jaroslav Kudrna) 392
 Johann Gottfried Herder — apoštol rovnosti národů
 (Jaroslav Kudrna) 398
 Johann Wolfgang Goethe — vrchol evropského klasicismu
 (Jaroslav Kudrna) 404
 Michail Vasiljevič Lomonosov — osvícenec Severu (Jiří Cetl) 411

REVOLUCE A KONTRAREVOLUCE V EVROPĚ

(Jiří Cetl, Jaroslav Kudrna) 419

Vytváření základů evropské moderní kultury

(Jiří Cetl, Jaroslav Kudrna) 426

Georg Wilhelm Friedrich Hegel — dějiny a dialektika

(Jaroslav Kudrna) 439

Bernard Bolzano — poslední osvícenec (Petr Horák) 445

Charles Fourier — utopický vizionář (Petr Horák) 453

Henri de Saint-Simon — prorok průmyslové společnosti

(Petr Horák) 460

Ludvík Feuerbach — destrukce teologie (Jaroslav Kudrna) 468

Charles Darwin — tvůrce vývojové teologie (Jiří Cetl) 471

Karel Marx a Bedřich Engels — zakladatelé vědeckého světového názoru

(Jaroslav Kudrna) 477

Auguste Comte — zakladatel pozitivismu (Jiří Cetl)	497
Alexandr Ivanovič Gercen — zvon Ruska (Jiří Cetl)	503
Nikolaj Gavrilovič Černyševskij — demokratický revolucionář (Jiří Cetl)	508
Ernst Haeckel — bojovný darwinista (Jiří Cetl)	514
Jacob Burckhardt — historik kulturních epoch (Jaroslav Kudrna)	518
Sören Kierkegaard — pseudodialektika iracionalismu (Jaroslav Kudrna)	524
Friedrich Nietzsche — od vědy k nihilismu (Jaroslav Kudrna)	527
Fjodor Michajlovič Dostojevskij — obnažení lidského nitra (Jiří Cetl)	533
Wilhelm Dilthey — historický relativismus (Jaroslav Kudrna)	538
Franz Mehring — první marxistický historik (Jaroslav Kudrna)	541
Georgij Valentinovič Plechanov — první ruský marxista (Jiří Cetl)	545
Ernst Mach — subjektivní idealismus v přírodovědě (Petr Horák)	549
Max Weber — sociologizující historismus (Jaroslav Kudrna)	555
Lev Nikolajevič Tolstoj — prorok lidství (Jiří Cetl)	560
Vladimír Iljič Lenin — průkopník nového světa (Jaroslav Kudrna)	565

DOSLOV {Autoři} 590

BIBLIOGRAFIE 593

VÝBĚROVÝ REJSTŘÍK JMENNÝ 617

OBSAH 631

